

Barbanac Petar Stanković

o Labinjanu Matiji Vlačiću Iliriku

Petar Stanković
(*Pietro Stancovich*)
Barban, 1771. – Barban, 1852.

Matija Vlačić Ilirik
(*Matthias Flacius Illyricus*)
Labin, 1520. – Frankfurt na Majni, 1575.

Izvor: www.flacius.net

Kanonik Pietro STANCOVICH (24. veljače 1771.-12. rujna 1852.), iz Barbana, objavio je krajem drugog desetljeća 19. stoljeća svoje znamenito djelo *Biografia degli uomini distinti dell'Istria* (Životopis znamenitih istarskih ličnosti). U drugom tomu, koji je izašao u Trstu 1829. godine, stranice od 102. do 130. posvećene su Matiji Frankoviću, zvanom Flaciu Iliriku, znamenitom luteranskom teologu, rođenom 3. ožujka 1520. u istarskom Labinu, gradu koji je bio sastavni dio antičke Ilirije ili Ilirika, pa se zbog toga nazivao Flacius Illyricus (*Francovich Mattia, detto Flacio Illirico, famoso teologo luterano, nato li 3 marzo 1520 in Albona dell'Istria, città che faceva parte dell'antica Illiria, od Illirico, per il che si faceva chiamare Flacius Illyricus*). U Istarskoj enciklopediji Pietro Strancovich je ovako opisan: "...svećenik i polihistor koji se bavio arheologijom, poviješću, jezikoslovljem, bogoslovljem, pjesništvom, narodnim običajima, ali i poljodjelsko-tehničkim

izumima, zoologijom, botanikom, geologijom i dr. U vlastitoj nakladi objavio je više od dvadeset svojih djela." I u nastavku: "bio je na glasu kao polemičar." Stancovich svoje pisanje o Vlačiću, po vlastitom navođenju, temelji na djelu Giovannija Boissarda, *Iconum Virorum Illustrium*, objavljenom u Frankfurtu na Majni 1598. Upravo zbog toga što je Boissard bio Vlačićev suvremenik, Stancovich ga, kao najpućenijeg u svemu u svezi Vlačića, drži potpuno vjerodostojnim. Stancovich opširno polemizira s redovnicima Cervom (Crijevićem) i Appendinijem te dr. om Stullijem koji smatraju da je Vlačić rođen u jednom selu pored Dubrovnika. Stancovich ističe: "Ne smatram vrlinom podržavati stav o istarskom podrijetlu jednog luterana koji je bio najljući neprijatelj Rimske katoličke crkve i pape, nego to činim samo zbog čiste povijesne istine i zbog karaktera ove knjige; obzirom da je Francovich isto toliko hvalevrijedan i slavan zbog uma i znanja koliko je prijezira vrijedan zbog turbulentnog karaktera, ogorčenog protivljenja Katoličkoj crkvi i zbog opake i bezbožne doktrine." I po Stancovichu je Vlačić bio izuzetno nadaren. On potom korektno iznosi Vlačićev životopis. Osvrnuvši se na "dobro poznato djelo" «Magdeburške centurije», "neku vrstu crkvene povijesti", Stancovich tvrdi da ih je najprije osporio Girolamo Muzio i potom sastro kardinal Baronio svojim *Annalesima*. Zaključno, Stancovich izražava sljedeći sud o Vlačiću: ... "bio je obdaren velikim talentom osobito za (znanstvenu) kritiku, širokih pogleda i dubokog znanja, ali je njegova nemirna, turbulentna, svadljiva, tvrdoglava narav kvarila njegove dobre osobine, pa je i u svojoj stranci prouzročio mnoge nejasnoće i nemire, tako da njegova smrt nije oplakana. Zapravo zbog svojeg vrlo žestokog i nemirnog karaktera nazvan je *Ilirskom zmijom*." Potom Stancovich iznosi ponešto podataka o Matiji mlađem, Vlačićevom najstarijem sinu koji je bio liječnik u Rostocku i navodi naslove četiriju njegovih knjiga.